

DECYZJE

DECYZJA KOMISJI (UE) 2018/563

z dnia 20 listopada 2017 r.

w sprawie pomocy państwa SA.34308 (2013/C) (ex 2013/NN) wdrożonej przez Republikę Grecką na rzecz Hellenic Defence Systems S.A. (EAS – Ellinika Amyntika Systemata)

(notyfikowana jako dokument nr C(2017) 7361)

(Jedynie tekst w języku angielskim jest autentyczny)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 108 ust. 2 akapit pierwszy,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w szczególności jego art. 62 ust. 1 lit. a),

po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag zgodnie z przywołanymi artykułami⁽¹⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

1. PROCEDURA

- (1) W kontekście programu dostosowań gospodarczych Grecja podjęła się realizacji programu prywatyzacji⁽²⁾. Programem początkowo objęto przedsiębiorstwo państwowe Hellenic Defence Systems S.A. („HDS”) w celu jego prywatyzacji.
- (2) W styczniu 2012 r. Fundusz Rozwoju Aktywów Republiki Greckiej („HRADF”)⁽³⁾ poinformował Komisję o proponowanej prywatyzacji HDS. W celu wyjaśnienia, czy w tym kontekście istnieje prawdopodobieństwo pojawienia się jakichkolwiek kwestii dotyczących pomocy państwa, Komisja wszczęła postępowanie z urzędu i w dniu 1 lutego 2012 r. rozpoczęła wstępną ocenę.
- (3) Z oceny wynikało, że możliwe jest, iż spółka HDS skorzystała w przeszłości ze środków państwowych. Komisja zwróciła się o udzielenie informacji pismami z dnia 16 lutego 2012 r. i 4 kwietnia 2012 r., wiadomością e-mail z dnia 10 kwietnia 2012 r. oraz pismami z dnia 4 maja 2012 r., 4 lipca 2012 r. i 24 lipca 2012 r. Władze greckie udzieliły odpowiedzi w dniu 9 marca 2012 r., 18 lipca 2012 r. i 20 sierpnia 2012 r. Spotkania służb Komisji z przedstawicielami władz greckich i HRADF odbyły się dnia 26 marca 2012 r., 30 kwietnia 2012 r. i 11 września 2012 r.
- (4) Pismem z dnia 6 marca 2013 r. („decyzja z dnia 6 marca 2013 r.”) Komisja powiadomiła Grecję o decyzji o wszczęciu postępowania określonego w art. 108 ust. 2. Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) w odniesieniu do niektórych środków pomocy opisanych w sekcji 2.2 („formalne postępowanie wyjaśniające”).
- (5) Decyzja Komisji z dnia 6 marca 2013 r. o wszczęciu postępowania została opublikowana w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*⁽⁴⁾. Komisja zaprosiła władze greckie i zainteresowane strony do zgłaszania uwag na temat środków pomocy.
- (6) Dnia 1 lipca 2013 r. Komisja otrzymała uwagi od władz greckich. Komisja nie otrzymała żadnych uwag od zainteresowanych stron.

⁽¹⁾ Dz.U. C 152 z 30.5.2013, s. 1.

⁽²⁾ Zob. Second Economic Adjustment Programme for Greece – First Review December 2012, http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2012/pdf/ocp123_en.pdf.

⁽³⁾ Fundusz Rozwoju Aktywów Republiki Greckiej (HRADF) jest spółką akcyjną (Société Anonyme) założoną dnia 1 lipca 2011 r. w celu zarządzania procesem prywatyzacji.

⁽⁴⁾ Zob. przypis 1.

- (7) Komisja zwróciła się do Grecji o udzielenie dodatkowych informacji pismami z dnia 23 lipca 2013 r., 21 sierpnia 2014 r., 11 listopada 2014 r., 28 stycznia 2016 r., 27 maja 2016 r. i 8 czerwca 2017 r. Władze greckie odpowiedziały pismami z dnia 7 sierpnia 2013 r., 22 września 2014 r., 16 grudnia 2014 r., 25 lutego 2016 r., 24 czerwca 2016 r., 17 listopada 2016 r. i 3 lipca 2017 r. W okresie od sierpnia 2013 r. do sierpnia 2014 r. władze greckie kilkakrotnie przedstawiały również dodatkowe informacje dotyczące w szczególności podziału działalności HDS na cywilną i wojskową. We wrześniu 2013 r. w Atenach odbyło się szereg spotkań służb Komisji i przedstawicieli władz greckich. Ponadto w dniu 17 marca 2016 r. odbyła się konferencja telefoniczna z udziałem służb Komisji i władz greckich.
- (8) Pismem z dnia 30 marca 2017 r. władze greckie zgodziły się na przyjęcie i notyfikowanie niniejszej decyzji tylko w języku angielskim.

2. SZCZEGÓŁOWY OPIS ŚRODKÓW POMOCY

2.1. Beneficjent

2.1.1. Prezentacja HDS

- (9) HDS jest spółką zajmującą się wytwarzaniem produktów związanych z obronnością i produktów przeznaczonych do użytku cywilnego. 99,8 % akcji spółki należało do państwa greckiego, 0,18 % – do Piraeus Bank (prywatnej instytucji finansowej), a 0,02 % – do osób fizycznych. Spółka HDS powstała w 2004 r. w wyniku połączenia „Greek Power and Cartridge Company SA” („PYRKAL”) i „Hellenic Arms Industry SA” („EBO”). W dniu 31 lipca 2011 r. spółka HDS zatrudniała około 1 000 pracowników i tym samym zaliczała się do dużych przedsiębiorstw⁽⁵⁾. Według władz greckich podział produkcji spółki wyrażony jako średni odsetek obrotów w latach 2004–2011 był następujący:
- a) produkcja wojskowa⁽⁶⁾: 94,34 %;
- b) produkcja cywilna⁽⁷⁾: 5,66 %.
- (10) HDS ma pięć zakładów przemysłowych w różnych lokalizacjach na terenie Grecji: [...] (*) Produkcja cywilna odbywała się w fabryce w zakładzie przemysłowym w Lawrio oraz z wykorzystaniem linii produkcyjnej w zakładzie w Hymecie.
- (11) Spółka HDS posiadała w całości dwie główne spółki zależne – spółkę Electromechanica Kymi Ltd wytwarzającą produkty podwójnego zastosowania⁽⁸⁾ i spółkę Ipiros Metalworks Industry SA wytwarzającą produkty przeznaczone do użytku cywilnego⁽⁹⁾ – a także miała dziewięć mniejszych jednostek zależnych.
- (12) W niniejszej decyzji Komisja będzie odnosić się do HDS na poziomie grupy.

2.1.2. Wyniki finansowe HDS

- (13) W tabeli 1 przedstawiono, zgodnie z informacjami podanymi przez władze greckie, dane stanowiące kluczowe dane finansowe HDS w okresie, którego dotyczą środki będące przedmiotem postępowania na podstawie decyzji z dnia 6 marca 2013 r., tj. w latach 2004–2011.

Tabela 1

Kluczowe dane finansowe HDS za lata 2004–2011 (w mln EUR) na poziomie grupy

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Obrót	97,3	91,4	94,7	63,8	62,1	53,9	31,3	39,2
EBT	- 132,1	- 94,7	- 110,5	- 118,9	- 146,9	- 173	- 138,7	10,9

⁽⁵⁾ Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

⁽⁶⁾ W tym broń piechoty, amunicja, systemy uzbrojenia oraz samolotowe zbiorniki paliwa.

⁽⁷⁾ W tym małe pistolety, materiały wybuchowe wykorzystywane w pracach budowlanych i fajerwerkach.

⁽⁸⁾ [...] tajemnice handlowe.

⁽⁹⁾ Mundury i akcesoria.

⁽⁹⁾ Obróbka stopów miedzi do produkcji matryc do monet itp.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kapitał zakładowy	400,3	461,4	489,0	493,0	493,0	493,0	493,0	651,2
Kapitał własny	41,2	7,7	- 75,3	- 282,7	- 418,7	- 594,0	- 676,3	- 537,7
Straty w poprzednich latach	215,96	348,06	442,7	553,2	672,1	819,0	992,0	1 130,7

Źródło: Pismo z dnia 3 lipca 2017 r. od władz greckich.

2.2. Opis środków pomocy

- (14) Decyzją z dnia 6 marca 2013 r. Komisja powiadomiła Grecję o decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego w odniesieniu do następujących trzech środków pomocy.

2.2.1. Środek 1: gwarancje państwowe

- (15) Z informacji przedstawionych przez władze greckie wynika, że w latach 2004–2011 państwo udzieliło gwarancji spłaty jedenastu kredytów o różnych stopach oprocentowania od różnych banków mających siedzibę w Grecji, pobierając opłatę za udzielenie gwarancji („opłata”) w wysokości 1 %, która musiała zostać uiszczona na rzecz Grecji wraz ze spłatą rat kredytów na rzecz banków. Władze greckie wyjaśniły, że żadne aktywa nie zostały obciążone zastawem zabezpieczającym te kredyty. Całkowita kwota kredytów wyniosła 942,05 mln EUR. Według dostępnych informacji HDS nie dokonał spłaty 246 mln EUR z tej ogólnej kwoty, co spowodowało uruchomienie odnośnych gwarancji państwowych. Żadne z tych gwarancji państwowych nie zostały zgłoszone Komisji do oceny pomocy państwa.
- (16) Pismami z dnia 9 marca 2012 r. i 3 lipca 2017 r. władze greckie dostarczyły wykaz gwarancji państwowych i zaległych płatności, przedstawiony w tabelach 2 i 3:

Tabela 2

Państwowe gwarancje kredytowe na rzecz HDS

Kredyty objęte gwarancją państwową								
Uwaga	Bank	Rodzaj kredytu	Data wypłacenia kredytu	Data przyznania gwarancji	Prowizja (%)	Całkowita kwota	Okres obowiązywania	Stopa procentowa
Kwoty w EUR								
1	National Bank	Pożyczka obligacyjna	2009	23.7.2009 (DZIENNIK RZA-DOWY 1554/28-9-2009)	1	195 000 000	5 lat	2,6055 % + 1,85 %
2	National Bank	Kredyt	2005	17.3.2005 (DZIENNIK RZA-DOWY 387/24-3-2005)	1	30 000 000	10 lat	3,54 % + 0,14 %
3	Alpha bank	Pożyczka obligacyjna	2006	18.4.2006 (DZIENNIK RZA-DOWY 550/3-5-2006)	1	164 000 000	12 lat	4,019 % + 0,12 %

Kredyty objęte gwarancją państwową

Uwaga	Bank	Rodzaj kredytu	Data wypłacenia kredytu	Data przyznania gwarancji	Prowizja (%)	Całkowita kwota	Okres obowiązywania	Stopa procentowa
4	National Bank	Kredyt	2004	3.3.2004 (DZIENNIK RZAŁ-DOWY 494/5-3-2004)	1	10 000 000	10 lat	6 mln EUR + 0,135 %
5	National Bank	Pożyczka obligacyjna	2008	21.4.2008 (DZIENNIK RZAŁ-DOWY 788/6-5-2007)	1	213 000 000	15 lat	4,63 % + 0,29 %
6	Emporiki Bank	Pożyczka obligacyjna	2007	25.4.2007 (DZIENNIK RZAŁ-DOWY 720/8-5-2007)	1	175 000 000	20 lat	4,605 % + 0,06 %
7	National Bank	Kredyt	2004	15.12.2004 (DZIENNIK RZAŁ-DOWY 1886/20-12-2004)	1	15 050 000	10 lat	3,36 % + 0,14 %
8	National Bank	Kredyt	2004	21.6.2004 (DZIENNIK RZAŁ-DOWY 963/28-6-2004)	1	40 000 000	10 lat	6 mln EUR + 0,135 %
9	Alpha bank	Kredyt	2005	28.6.2005 (DZIENNIK RZAŁ-DOWY 911/4-7-2005)	1	60 000 000	10 lat	2,974 % + 0,09 %
10	National Bank, Alpha bank, EFG Eurobank	Pożyczka obligacyjna	2011	29.7.2011 (GOVERNMENT GAZETTE 1823/12-8-2011)	1	30 000 000	2 lata	9,70 %
11	Tbank	Pożyczka obligacyjna	2011	4.11.2011 (DZIENNIK RZAŁ-DOWY 2495/4-11-2011)	1	10 000 000	2 lata	12 %
Ogółem						942 050 000		

Źródło: Pisma władz greckich z dnia 9 marca 2012 r. i 3 lipca 2017 r.

Tabela 3

Płatności ze strony państwa greckiego z tytułu gwarantowanych kredytów, których przedsiębiorstwo HDS nie spłaciło

Data niewykonania zobowiązania	Płatność (kwoty w EUR)	Data niewykonania zobowiązania	Płatność (kwoty w EUR)
2004		2008	
[...]		[...]	
Ogółem	583 288,89	Ogółem	10 953 074,99
2005		2009	
[...]		[...]	
Ogółem	3 449 021,79	Ogółem	31 578 868,23
2006		2010	
[...]		[...]	
Ogółem	4 703 698,18	Ogółem	89 679 233,21
2007		2011	
[...]		[...]	
Ogółem	15 307 189,45	Ogółem	90 305 615,31

Źródło: Pismo władz greckich z dnia 9 marca 2012 r.

2.2.2. Środek 2: dotacja z 2003 r.

- (17) Z informacji przedstawionych przez władze greckie wynika, że w 2003 r. państwo udzieliło HDS dotacji w wysokości 10 mln EUR na realizację planu inwestycyjnego [...], które to środki zostały wykorzystane wyłącznie do celów produkcji wojskowej. Dotacji nie zgłoszono Komisji do oceny pomocy państwa.

2.2.3. Środek 3: podwyższenie kapitału w 2011 r.

- (18) Ze sprawozdania finansowego HDS z grudnia 2011 r. wynika, że w 2011 r. podwyższono jej kapitał zakładowy o 158,2 mln EUR.
- (19) W szczególności z półrocznego sprawozdania HDS z czerwca 2011 r. wynika, że w pierwszej połowie 2011 r. miały miejsce dwa podwyższenia kapitału, tj. o 50,6 mln EUR (w marcu 2011 r.) i 62,5 mln EUR (w maju 2011 r.). Biorąc pod uwagę łączną wartość podwyższenia kapitału zakładowego wynoszącą 158,2 mln EUR w 2011 r., w drugiej połowie 2011 r. trzeci raz podwyższono kapitał, tym razem o 45,1 mln EUR. We wszystkich tych przypadkach wkład w podwyższenie kapitału wniosło wyłącznie państwo.

2.3. Podstawy wszczęcia postępowania

- (20) W decyzji z dnia 6 marca 2013 r. Komisja przedstawiła wstępny wniosek, zgodnie z którym przedmiotowe trzy niezgłoszone środki można przypisać Grecji, zostały przyznane z zasobów państwowych i miały charakter selektywny. Ponadto środki te mogły potencjalnie zakłócać konkurencję i wpływać na handel wewnątrzspółnotowy. Co więcej, Komisja doszła do wstępnego wniosku, że w momencie przyznania określonych wyżej środków spółka HDS stanowiła zagrożone przedsiębiorstwo w rozumieniu wytycznych dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw z 2004 r.⁽¹⁰⁾ Komisja miała wątpliwości, czy prywatny inwestor zapewniłby takie finansowanie (gwarancje, dotację i podwyższenie kapitału) na rzecz HDS. Komisja wstępnie stwierdziła zatem, że przedmiotowe trzy środki przyniosły korzyść spółce HDS.

⁽¹⁰⁾ Komunikat Komisji — Wytyczne wspólnotowe dotyczące pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz.U. C 244 z 1.10.2004, s. 2).

- (21) Komisja zauważyła ponadto, że chociaż spółka HDS zajmowała się głównie wytwarzaniem produktów przeznaczonych do użytku wojskowego na potrzeby greckiej armii, w toku wstępnej oceny sprawy Grecja nigdy nie uzasadniła stosowania art. 346 ust. 1 lit. b) TFUE ani nie powołała się formalnie na ten artykuł, który nie mógł zatem zostać wzięty pod uwagę na tym etapie oceny.
- (22) W tym kontekście Komisja wyciągnęła wstępny wniosek, że przedmiotowe trzy środki stanowią pomoc w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. Ponadto Komisja wyraziła wątpliwości co do zgodności tej pomocy z rynkiem wewnętrznym, a w szczególności z wytycznymi dotyczącymi ratowania i restrukturyzacji z 2004 r., które stanowiły i nadal stanowią właściwe ramy prawne w odniesieniu do oceny pomocy państwa na rzecz zagrożonych przedsiębiorstw przyznanej w latach 2004–2011.

3. UWAGI GRECJI

3.1. Podział na produkcję wojskową i cywilną – podstawowe interesy bezpieczeństwa Grecji

- (23) W uwagach udzielonych w kontekście formalnego postępowania wyjaśniającego władze greckie twierdziły, że przedmiotowe trzy środki służyły wyłącznie wsparciu produkcji wojskowej HDS i były w całości konieczne w celu ochrony podstawowych interesów bezpieczeństwa Grecji.
- (24) Władze greckie przedstawiły zestawienie łącznych przychodów spółki w latach 2004–2011, zgodnie z którym przychody wyniosły 482,4 mln EUR, z czego 91,23 % wynikało z umów na produkty przeznaczone do użytku wojskowego sprzedawane greckim siłom zbrojnym lub związane ze zobowiązaniami greckich sił zbrojnych oraz z obroną narodową i bezpieczeństwem narodowym, 3,11 % wynikało z umów dotyczących wywożonych produktów przeznaczonych do użytku wojskowego (w tym na Cypr) a 5,66 % – ze sprzedaży produktów przeznaczonych do użytku cywilnego.
- (25) Jeżeli chodzi o produkcję cywilną prowadzoną przez HDS, władze greckie twierdziły, że działalność ta odbywała się z wykorzystaniem linii produkcyjnych fizycznie i organizacyjnie niezależnych od tych wykorzystywanych do produkcji wojskowej ([...]), a koszty i przychody związane z produkcją cywilną spółka HDS księgowała odrębnie od kosztów i przychodów związanych z produkcją wojskową.
- (26) Jeżeli chodzi o produkcję wojskową, władze greckie stwierdziły, że była ona nierozzerwalnie związana z wymogami i zaopatrzeniem greckich sił zbrojnych i dotyczyła wyłącznie produktów wymienionych w wykazie broni, amunicji i materiałów wojennych sporządzonym przez Radę w 1958 r. („wykaz sporządzony przez Radę w 1958 r.”) ⁽¹⁾. W tym kontekście Grecja przedstawiła podsumowanie wszystkich umów i sprzedaży w zakresie produkcji wojskowej HDS od 2003 r., na które składały się: amunicja, w tym amunicja lekka, granaty, amunicja czołgowa, systemy uzbrojenia, broń piechoty, w tym pistolety, karabiny i moździerz, oraz produkty do samolotów, w tym zbiorniki paliwa i zewnętrzne węzły uzbrojenia samolotów. Władze greckie wyjaśniły ponadto, że spółka HDS prowadziła produkcję wojskową wyłącznie w kontekście konkretnych umów, tj. nie gromadziła produktów przeznaczonych do użytku wojskowego.
- (27) Zdaniem władz greckich linie produkcyjne do produkcji wojskowej stanowią jedyne krajowe kompleksy przemysłowe wykorzystywane do produkcji broni i amunicji w Grecji, a zatem stanowią one podstawowy element krajowej przemysłowej infrastruktury obronnej Grecji. Spółka HDS została utworzona jako spółka prowadząca działalność w sektorze obronnym i działa w tym charakterze od momentu powstania. Infrastruktura spółki zawsze była uwzględniana w planach obrony narodowej Grecji – w interesie obrony narodowej i bezpieczeństwa narodowego. W tym kontekście spółka HDS musiała utrzymać w pełni operacyjne, dodatkowe moce produkcyjne swoich linii produkcyjnych do wytwarzania produktów przeznaczonych do użytku wojskowego wymienionych w wykazie sporządzonym przez Radę w 1958 r. na poziomie przekraczającym faktyczne i obecne zapotrzebowanie, aby chronić podstawowe interesy bezpieczeństwa Grecji, takie jak zapewnienie bezpieczeństwa dostaw na rzecz greckich sił zbrojnych oraz ich autonomii operacyjnej, a także aby sprostać zapotrzebowaniu w czasach kryzysu, mobilizacji lub wojny.
- (28) W tym kontekście władze greckie twierdziły, że w związku z tym, iż sytuacja geopolityczna Grecji wymaga, aby Grecja była w podstawowym zakresie samowystarczalna, jeżeli chodzi o podstawową broń i amunicję, produkcja wojskowa HDS była konieczna z punktu widzenia bezpieczeństwa narodowego państwa.
- (29) Jeżeli chodzi o wywóz produktów przeznaczonych do użytku wojskowego, władze greckie podkreśliły, że całkowite przychody z wywozu w okresie od utworzenia spółki w 2004 r. do 2011 r. wyniosły 15,02 mln EUR (tj. 3,1 % całkowitych przychodów lub 3,3 % przychodów z działalności na rzecz obronności). [...].

⁽¹⁾ W 1958 r. Rada sporządziła jako dodatek 1 do załącznika D do decyzji Rady nr 255/58 wykaz broni, amunicji i materiałów wojennych, do których zastosowanie ma art. 346 ust. 1 lit. b) zdanie pierwsze TFUE. Wykaz ten nigdy nie został oficjalnie opublikowany, choć obecnie stanowi element domeny publicznej.

- (30) Władze greckie twierdziły, że pozostała część wywozu, stanowiąca bardzo nieznaczny odsetek całkowitego obrotu HDS, wiązała się z wywozem do państw trzecich [...] na podstawie zamówień przyznanych bezpośrednio HDS. [...].
- (31) Podsumowując, jeżeli chodzi o produkcję wojskową, władze greckie wyjaśniły, że przedmiotowe trzy środki miały na celu wsparcie producenta produktów przeznaczonych do użytku wojskowego, który odgrywa kluczową rolę w dostawach broni i amunicji na rzecz greckich sił zbrojnych. Działalność spółki jest zatem istotna z punktu widzenia podstawowych interesów bezpieczeństwa Grecji. Na poparcie swojej argumentacji władze greckie przytoczyły szereg greckich aktów prawnych, w których ustanowiono funkcję EBO i PYRKAL polegającą na służeniu podstawowym interesom bezpieczeństwa Grecji ⁽¹²⁾, która to funkcja została później przekazana HDS.
- (32) W ramach tych argumentów władze greckie wyraźnie powołały się na przepisy art. 346 ust. 1 lit. b) TFUE w odniesieniu do środków będących przedmiotem postępowania, twierdząc, że były one konieczne w celu ochrony podstawowych interesów bezpieczeństwa Grecji związanych z produkcją broni, amunicji i materiałów wojennych lub z handlem takimi produktami.
- (33) [...]
- (34) Władze greckie przyznały, że produkcja cywilna HDS również przynosiła straty. Władze greckie wyjaśniły, że straty te wynikały z dużych kosztów operacyjnych ponoszonych przez HDS, które wiązały się z faktem, że część produkcji cywilnej była objęta zleceniem podwykonawstwa w ramach produkcji wojskowej w zakresie zamówień dla greckich sił zbrojnych. Odbywało się to bez księgowania związanego z tym długi na rachunkach dotyczących produkcji wojskowej. Ponadto zdarzało się, że zarówno linie produkcyjne do produkcji cywilnej, jak i linie produkcyjne do produkcji wojskowej korzystały z usług administracyjnych i dystrybucyjnych HDS.

3.2. Środek 1: gwarancje państwowe

- (35) Władze greckie twierdziły, że jedynym celem środka 1 było wsparcie produkcji wojskowej HDS, jako że kredyty były przeznaczone wyłącznie na cele wojskowe bezpośrednio związane z ochroną podstawowych interesów bezpieczeństwa Grecji. Według władz greckich wynika z tego, że środek 1 nie powinien podlegać ocenie pomocy państwa, gdyż objęty jest wyjątkiem przewidzianym w art. 346 ust. 1 lit. b) TFUE. W tym względzie władze greckie twierdziły, że produkcja wojskowa prowadzona była niezależnie od produkcji cywilnej, a akty prawne przewidujące gwarancje państwowe zawierają zapis, zgodnie z którym kredyty objęte gwarancją mają na celu „pokrycie potrzeb operacyjnych spółki z tytułu produkcji materiałów wojskowych na potrzeby państwa”.
- (36) Władze greckie wyjaśniły również, że spółka HDS nie miałaby możliwości zapewnienia jakichkolwiek aktywów jako zabezpieczenia przedmiotowych kredytów, gdyż instalacje HDS podlegały ochronie na podstawie zasad bezpieczeństwa narodowego, które uniemożliwiały uzyskanie do nich dostępu. W związku z tym przedstawienie nieruchomości spółki jako zabezpieczenia zdaniem władz greckich byłoby sprzeczne z celami bezpieczeństwa narodowego, którym służy spółka, i potencjalnie wiązałoby się z ujawnieniem informacji poufnych. Spółka HDS nie mogła zatem próbować zabezpieczyć kredytów zaciągniętych w bankach, przedstawiając część swoich nieruchomości jako zabezpieczenie. Władze greckie twierdziły zatem, że powodem, dla którego spółka nie próbowała zabezpieczyć kredytów bankowych bez gwarancji państwowych, nie była jej niezdolność do uzyskania takich środków finansowych, tylko brak takiej możliwości wynikający z zagrożenia, jakie mogłoby to oznaczać dla interesów bezpieczeństwa narodowego.
- (37) Jeżeli chodzi o gwarancję państwową na kredyt o wartości 30 mln EUR udzielony przez National Bank of Greece, Alpha Bank i EFG Eurobank w 2011 r. (kredyt nr 10 w tabeli 2 powyżej), władze greckie wyjaśniły w uwagach z dnia 7 sierpnia 2013 r. i 3 lipca 2017 r., że ostatecznie w dniu 8 września 2011 r. spółka HDS otrzymała tylko zaliczkę w kwocie 6 mln EUR, a po wycofaniu się banków w ramach tej pożyczki obligacyjnej w dniu 19 marca 2013 r. wydano jedynie 7 095 858 EUR. Wszelka korzyść wynikająca z tej gwarancji państwowej nie powinna zatem przekraczać tej kwoty.
- (38) Podobnie, jeżeli chodzi o gwarancję państwową na kredyt o wartości 10 mln EUR udzielony przez Tbank w 2011 r. (kredyt nr 11 w tabeli 2 powyżej), władze greckie wyjaśniły w uwadze z dnia 3 lipca 2017 r., że spółka HDS otrzymała zaliczkę w kwocie 6 mln EUR (z czego 3 mln EUR otrzymała w dniu 5 lipca 2011 r. a kolejne 3 mln EUR – w dniu 2 listopada 2011 r.). Ponieważ pożyczka obligacyjna nigdy nie została udzielona, władze greckie twierdzą, że zaliczka nie podlegała gwarancji państwowej.
- (39) W związku z tym według władz greckich całkowita wartość gwarancji państwowych z tytułu kredytów w 2011 r. wynosiła 7 095 858 EUR a nie 40 mln EUR, jak początkowo stwierdzono w decyzji z dnia 6 marca 2013 r. Władze greckie nie zakwestionowały gwarancji ani kredytów w pozostałych latach.

⁽¹²⁾ Dekret prezydencki nr 514/1977 (odniesienie do dziennika urzędowego A/165/14.6.1977); ustawa nr 3978/2011 (odniesienie do dziennika urzędowego FEK A/137/16.6.2011).

3.3. Środek 2: dotacja z 2003 r.

- (40) Władze greckie twierdziły, że środek 2 również miał na celu wyłącznie wsparcie produkcji wojskowej HDS i nie powinien podlegać ocenie pomocy państwa, jako że byłby objęty wyjątkiem przewidzianym w art. 346 ust. 1 lit. b) TFUE.
- (41) Na poparcie swojej argumentacji władze greckie stwierdziły, że zakład przemysłowy [...], którego dotyczył środek 2, jest wykorzystywany wyłącznie do celów wytwarzania produktów przeznaczonych do użytku wojskowego [...] ⁽¹³⁾.

3.4. Środek 3: podwyższenie kapitału w 2011 r.

- (42) Władze greckie twierdziły, że podejmując decyzję o podwyższeniu kapitału w odnośnych przypadkach, państwo greckie – jako akcjonariusz większościowy prywatnego inwestora – zachowało się tak, jak zachowałby się prywatny inwestor w podobnej sytuacji. Władze greckie utrzymywały, że ich decyzja, jako akcjonariusza, o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki w celu zapewnienia jej rentowności, stanowiła uczciwą decyzję handlową, biorąc pod uwagę decydujące znaczenie spółki dla obrony narodowej i bezpieczeństwa narodowego. W związku z tym zdaniem władz greckich przedmiotowe podwyższenie kapitału nie stanowiły pomocy państwa. W piśmie z dnia 3 lipca 2017 r. władze greckie potwierdziły jednak, że nie dysponowały dodatkowymi informacjami ani dokumentami na poparcie swoich uwag dotyczących podwyższenia kapitału, w odniesieniu do wniosku Komisji o przedstawienie, jeżeli jest to możliwe (i) każdego planu restrukturyzacji HDS sporządzonego przed wydaniem decyzji o podwyższeniu kapitału spółki; (ii) wszelkiej analizy ekonomicznej *ex ante* przeprowadzonej przez państwo, dotyczącej tego, czy przekształcenie wierzytelności wynikających z uruchomienia gwarancji na kapitał było korzystniejsze z ekonomicznego punktu widzenia niż utrzymanie lub egzekucja tych wierzytelności; oraz (iii) wszelkiej analizy zysku *ex ante* przeprowadzonej przez państwo w odniesieniu do nowego kapitału wynikającego z podwyższenia kapitału.
- (43) W każdym razie, podobnie jak w przypadku pozostałych dwóch środków władze greckie twierdziły, iż również środek 3 miał na celu wyłącznie wsparcie produkcji wojskowej HDS i nie powinien podlegać ocenie pomocy państwa, jako że byłby objęty wyjątkiem przewidzianym w art. 346 ust. 1 lit. b) TFUE.
- (44) Jeżeli chodzi o całkowitą kwotę odpowiednich podwyższeń kapitału, w uwadze z dnia 1 lipca 2013 r. władze greckie twierdziły, że kwota ta wyniosła 107,6 mln EUR. W uwadze z dnia 7 sierpnia 2013 r. władze greckie ostatecznie wyjaśniły jednak, że podwyższenia kapitału składające się na środek 3 obejmowały całkowite podwyższenie kapitału w wysokości 158,19 mln EUR, jak określono w decyzji z dnia 6 marca 2013 r.
- (45) Z tej całkowitej kwoty podwyższenia kapitału w wysokości 158,19 mln EUR, kwota 154,19 mln EUR wynikała z kapitalizacji zadłużenia HDS wobec państwa. Zadłużenie to wynikało z uruchomienia gwarancji, zapewnionych w kontekście środka 1, spowodowanego brakiem spłaty kredytów przez HDS. Pozostałe 4 mln EUR zapewniono w formie nowego kapitału.
- (46) Podczas walnego zgromadzenia, które odbyło się w dniu 25 października 2010 r., uzgodniono, że konieczne jest podwyższenie kapitału HDS. Walne zgromadzenie podjęło decyzje dotyczące dokładnych kwot poszczególnych podwyższeń kapitału podczas różnych posiedzeń w 2011 r. w dniach, w których Grecja przyznała odpowiednie środki finansowe. Według władz greckich podział podwyższeń kapitału w kontekście środka 3 i daty ich wykonania były następujące:

Tabela 4

Daty przyznania podwyższenia kapitału w 2011 r.

Data przyjęcia decyzji walnego zgromadzenia	Kwota w EUR	Uwagi
4 maja 2011 r.	109 052 604,87	Kapitalizacja zadłużenia wynikającego z uruchomienia gwarancji
19 października 2011 r.	42 255 180,01	
16 grudnia 2011 r.	2 882 919,33	
4 maja 2011 r.	4 000 000	Płatność gotówką
Ogółem	158 190 704,21	

⁽¹³⁾ [...]

- (47) Władze greckie twierdziły, że podwyższenie kapitału w wysokości 154,19 mln EUR w następstwie kapitalizacji zadłużenia wynikającego z uruchomionych gwarancji nie powinno zostać uznane za „nowe” wsparcie ze strony państwa na rzecz HDS, gdyż zgodnie z tokiem rozumowania przedstawionym przez Komisję w decyzji z dnia 6 marca 2013 r. zostało ono już uznane za wsparcie ze strony państwa w kontekście środka 1.

3.5. Podział HDS

- (48) W kontekście regularnego przeglądu programu dostosowań gospodarczych Grecji przeprowadzanego przez instytucje reprezentujące wierzycieli państwa (Komisję Europejską, Europejski Bank Centralny i Międzynarodowy Fundusz Walutowy) w połowie 2013 r. Grecja podjęła zobowiązanie do przyjęcia nieodwołalnej decyzji dotyczącej przyszłości HDS do końca sierpnia 2013 r. W dniu 27 sierpnia 2013 r. władze greckie przedstawiły wniosek dotyczący przyszłości HDS.
- (49) Wniosek ten przewidywał podział HDS na dwie części – cywilną i wojskową. Działanie to nazwano „podziałem”. Część cywilna miała zostać zlikwidowana. Część wojskowa zostałaby objęta restrukturyzacją a produkcja w jej ramach ograniczałaby się do produktów koniecznych do celów podstawowych interesów bezpieczeństwa państwa.
- (50) W wyniku rozmów ze służbami Komisji i służbami pozostałych instytucji władze greckie, pismem z dnia 16 grudnia 2013 r., podjęły zobowiązanie do przeprowadzenia podziału i przedstawiły plan działania.
- (51) Decyzją zarządu z dnia 26 lutego 2014 r. rozpoczęto proces podziału spółki i ustalono datę restrukturyzacji na dzień 28 lutego 2014 r. (data „bilansu restrukturyzacji”). Decyzją zarządu z dnia 21 maja 2014 r. stwierdzono, że nazwa spółki akcyjnej, która zastąpi spółkę HDS i w przyszłości będzie zajmować się wyłącznie produkcją broni, amunicji i materiałów wojennych koniecznych do celów podstawowych interesów bezpieczeństwa Grecji oraz handlem takimi produktami, będzie brzmiała *Hellenic Defence Systems Industrial Commercial Ltd* („wojskowa HDS”). Tą samą decyzją ustanowiono, że nazwa spółki akcyjnej, która zastąpi spółkę HDS i przejmie działalność pierwotnej spółki obejmującą wyłącznie produkcję cywilną, będzie brzmiała *Hellenic Civilian Production Systems Industrial Commercial Ltd* („cywilna HDS”).
- (52) Decyzją zarządu z dnia 26 maja 2014 r. zatwierdzono plan podziału spółki, bilans restrukturyzacji i sprawozdanie wyjaśniające zarządu. Upoważnieni przedstawiciele spółki podpisali plan podziału spółki tego samego dnia, a plan przedstawiono organowi nadzorczemu. W dniu 7 lipca 2014 r. przedstawiono sprawozdanie biegłego rewidenta do celów oceny i określenia wartości księgowej aktywów będących w posiadaniu oddziału obronnego i oddziału wojskowego spółki.
- (53) Na posiedzeniu walnego zgromadzenia w dniu 28 sierpnia 2014 r. zatwierdzono decyzję o podziale spółki, bilans restrukturyzacji, sprawozdanie wyjaśniające zarządu, sprawozdanie biegłego rewidenta dotyczące wartości księgowej aktywów będących w posiadaniu pierwotnej spółki oraz statuty obu zastępujących ją spółek. Ponadto powołano zarządy obu zastępujących HDS spółek.
- (54) Aktywa i moce produkcyjne pierwotnej spółki podzielono na podstawie bilansu restrukturyzacji z dnia 28 lutego 2014 r. Wszystkie aktywa związane z produkcją wojskową pierwotnej spółki przekazano spółce wojskowej HDS. Władze greckie twierdziły, że wszystkie te aktywa wiążą się wyłącznie z wytwarzaniem produktów przeznaczonych do celów obronnych, zgodnie z definicją w art. 346 TFUE.
- (55) Wszystkie aktywa wiążące się wyłącznie z produkcją cywilną przekazano cywilnej HDS. Obejmowało to w szczególności:
- wszystkie grunty, na których prowadzono wyłącznie produkcję cywilną (w tym zakłady produkcyjne, magazyny itp. znajdujące się na tych gruntach);
 - wszystkie maszyny, urządzenia, środki transportu itp. stosowane wyłącznie przy produkcji cywilnej;
 - produkty końcowe i półprodukty przeznaczone do użytku cywilnego, stosowne surowce i roszczenia względem pierwotnej spółki ze strony klientów nabywających produkty przeznaczone do użytku cywilnego.
- (56) Decyzją nr 22153/2014/2.10.2014 region Attyka zatwierdził podział spółki, rozwiązanie pierwotnej spółki i utworzenie dwóch nowych spółek. Decyzja ta została zarejestrowana w ogólnym rejestrze handlowym, po czym obie zastępujące HDS spółki i ich statuty również wpisano do ogólnego rejestru handlowego.

4. WARUNKI RYNKOWE W PRZYPADKU GWARANCJI PAŃSTWOWYCH NA RZECZ HDS (ŚRODEK 1)

- (57) Władze greckie wyjaśniły, że spółka HDS nie próbowała zabezpieczyć kredytów bankowych bez gwarancji państwowych, jednak przyczyną tego nie była jej niezdolność do uzyskania potrzebnych na ten cel środków finansowych (motyw 36). Jeżeli zatem chodzi o środek 1, formalne postępowanie wyjaśniające nie mogło wykazać aktualnych wycen z danego okresu dotyczących stóp procentowych w odniesieniu do kredytów udzielonych HDS w okresie od 2004 r. bez gwarancji państwowych ani wycen tej gwarancji przedstawionych przez gwaranta rynkowego. Aby zyskać podstawę faktyczną na potrzeby oceny kwestii, czy gwarancje państwowe z tytułu kredytów udzielonych spółce HDS przyniosły jej korzyść, której nie uzyskaby w warunkach rynkowych, oraz uwzględniając sytuację finansową HDS w latach 2004–2006 (tabela 1), Komisja zbadała, jakie musiałyby zaistnieć warunki rynkowe, aby spółki posiadające rating CCC+ (przedsiębiorstwo wysokiego ryzyka znajdujące się w trudnej sytuacji), D (przedsiębiorstwo niewypłacalne) lub SD (częściowa niewypłacalność) mogły uzyskać finansowanie na rynkach finansowych. W tym celu Komisja zgromadziła dane finansowe pochodzące z bazy danych *S&P Capital IQ Platform* ⁽¹⁴⁾, a w szczególności spreadów swapów ryzyka kredytowego (CDS) oraz dochody z obligacji w latach 2004–2006.
- (58) CDS stanowi umowę finansową typu swap, na podstawie której sprzedający CDS dokonuje rekompensaty na rzecz nabywcy (którym zazwyczaj jest wierzyciel danego kredytu bazowego) w przypadku braku spłaty kredytu (przez dłużnika). Innymi słowy, sprzedający CDS zabezpiecza nabywcę na wypadek braku spłaty kredytu bazowego. Instrument ten jest istotny, gdyż stanowi wskazanie, ile wynosiłaby premia z tytułu ryzyka/opłata gwarancyjna, której wymagałby uczestnik rynku, aby udzielić zabezpieczenia w związku z ryzykiem kredytowym. Ze zgromadzonych danych wynikało, że spready swapu ryzyka kredytowego o pięcioletnich okresach zapadalności udzielane przedsiębiorstwom o wysokim ryzyku finansowym wynosiły 4,4–33,5 % w latach 2004–2006.
- (59) Dochód z obligacji stanowi kwotę zwrotu z obligacji zrealizowaną przez inwestora, która to wartość stanowi dobry wskaźnik całościowego kosztu finansowania zewnętrznego (stanowiącego koszt kredytu wraz z kosztem każdej powiązanej gwarancji) ponoszonego przez spółkę. Ze zgromadzonych danych wynika, że w latach 2004–2006 wartości mieściły się w przedziale 12,9–43,2 % w przypadku obligacji o jednorocznym terminie wykupu wyemitowanych przez przedsiębiorstwa wysokiego ryzyka finansowego.

5. OCENA

- (60) W niniejszej decyzji na wstępie odniesiono się do kwestii stosowania art. 346 ust. 1 lit. b) TFUE, a następnie – do działalności lub środków nieobjętych zakresem stosowania wyjątku przewidzianego w tym artykule, istnienia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE i wreszcie do kwestii, czy taka pomoc może być zgodna z rynkiem wewnętrznym.

5.1. Zastosowanie art. 346 ust. 1 lit. b) TFUE

- (61) Zgodnie z art. 346 ust. 1 lit. b) TFUE „każde państwo członkowskie może podejmować środki, jakie uważa za konieczne w celu ochrony podstawowych interesów jego bezpieczeństwa, a które odnoszą się do produkcji lub handlu bronią, amunicją lub materiałami wojennymi; środki takie nie mogą negatywnie wpływać na warunki konkurencji na rynku wewnętrznym w odniesieniu do produktów, które nie są przeznaczone wyłącznie do celów wojskowych”.
- (62) Decyzja Rady z 1958 r. zawierająca wykaz produktów, do których zastosowanie ma art. 346 ust. 1 lit. b) TFUE („decyzja Rady z 1958 r.”), obejmuje między innymi: broń ręczną i automatyczną, broń artyleryjską, amunicję do wymienionej broni, bomby, torpedy, rakiety, prochy i materiały wybuchowe (pkt 1, 2, 3, 4, 8 i 13 wykazu). Oznacza to, że na potrzeby niniejszej sprawy art. 107 i 108 TFUE nie mają zastosowania do środków związanych z produktami uwzględnionymi w decyzji Rady z 1958 r., pod warunkiem że środki te uznaje się za konieczne w celu ochrony podstawowych interesów bezpieczeństwa danego państwa członkowskiego.
- (63) Zgodnie z orzecznictwem państwo członkowskie, które chce oprzeć się na wyjątku ustanowionym w art. 346 ust. 1 lit. b) TFUE, musi przedstawić dowody potwierdzające, że dane środki nie wykraczają poza to, co jest konieczne w celu ochrony podstawowych interesów bezpieczeństwa tego państwa ⁽¹⁵⁾.
- (64) Władze greckie twierdziły, że produkcja wojskowa HDS wchodzi w zakres zastosowania decyzji Rady z 1958 r., szczególnie jej pkt 1, 2, 3, 4, 8 i 13, i jest konieczna w celu ochrony podstawowych interesów bezpieczeństwa Grecji, ponieważ HDS zaopatruje greckie siły zbrojne w specjalistyczne produkty przeznaczone do użytku

⁽¹⁴⁾ <https://www.capitaliq.com>

⁽¹⁵⁾ Zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 września 1999 r., Komisja/Hiszpania, C-414/97, ECLI:EU:C:1999:417, pkt 22; oraz wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 8 kwietnia 2008 r., Komisja/Włochy, C-337/05, ECLI:EU:C:2008:203, pkt 42–44.

wojskowego. Jeżeli chodzi o środek 2, władze greckie wykazały, że modernizacja zakładu przemysłowego w Ejo była konieczna w celu wywiązania się z konkretnego zamówienia dla greckich sił zbrojnych dotyczącego wytworzenia konkretnych produktów przeznaczonych do użytku wojskowego, uwzględnionych w wykazie sporządzonym przez Radę w 1958 r., w szczególności w pkt 1.

- (65) Władze greckie twierdziły również, że linie produkcyjne HDS do produkcji cywilnej były niezależne od linii produkcyjnych do produkcji wojskowej, a środki będące przedmiotem postępowania przynosiły korzyść jedynie w zakresie produkcji wojskowej, głównie w odniesieniu do produktów sprzedawanych greckim siłom zbrojnym.
- (66) W świetle argumentów przedstawionych przez Grecję Komisja przyznała, że można uznać, iż część produkcji HDS dotycząca materiałów wojskowych wchodzi w zakres stosowania art. 346 ust. 1 lit. b) TFUE.
- (67) Komisja nie kwestionuje również fizycznego rozdziału linii produkcyjnych do produkcji cywilnej od linii do produkcji wojskowej. Z danych przedstawionych przez władze greckie nie wynikało jednak, że w badanym okresie spółka HDS prowadziła odrębny rachunek do rozliczania produkcji cywilnej i odrębny rachunek do rozliczania produkcji wojskowej. Ponadto władze greckie przyznały, że linie produkcyjne do produkcji cywilnej były okazjonalnie wykorzystywane również do produkcji wojskowej bez odpowiedniego wynagrodzenia, które powinno mieć miejsce w przypadku odpowiedniego rozdziału rachunkowości, a ponadto zdarzało się, że zarówno linie produkcyjne do produkcji cywilnej, jak i linie produkcyjne do produkcji wojskowej korzystały z usług administracyjnych i dystrybucyjnych HDS.
- (68) W świetle powyższego i w związku z brakiem rozdziału rachunkowości w zakresie działalności cywilnej i wojskowej Komisja nie może wykluczyć, że środki ukierunkowane na produkcję wojskową mogły również przynieść korzyść w zakresie produkcji cywilnej HDS, przez co powodowały zakłócenie konkurencji na rynku właściwym. Dotyczy to środków 1 i 3, które niezależnie od celów, jakim służyły, zasadniczo przyniosły korzyść całej spółce HDS, a zatem były korzystne również z punktu widzenia jej produkcji cywilnej, która pod względem finansowym nie została oddzielona od prowadzonej przez HDS produkcji wojskowej.
- (69) Komisja uważa zatem, że środki 1 i 3 w stopniu, w jakim mogły przynieść korzyść w zakresie produkcji cywilnej HDS, należy ocenić w świetle postanowień Traktatu dotyczących pomocy państwa. Komisja uznaje jednak, że na podstawie art. 346 ust. 1 lit. b) Traktatu środki te są wyłączone z oceny zgodnie z postanowieniami Traktatu dotyczącymi pomocy państwa w zakresie, w jakim środki te były korzystne z punktu widzenia wytwarzania i dostawy produktów przeznaczonych do użytku wojskowego na potrzeby greckich sił zbrojnych.
- (70) Jeżeli chodzi o środek 2, Komisja odnotowuje, że z dowodów przedstawionych przez Grecję wynika, iż przedmiotowa dotacja [...] w żaden sposób nie była korzystna z punktu widzenia produkcji cywilnej.
- (71) Komisja uznaje zatem, że środek 2 był korzystny wyłącznie z punktu widzenia wytwarzania produktów przeznaczonych do użytku wojskowego, uwzględnionych w decyzji Rady z 1958 r., oraz konieczny w celu zaopatrzenia armii greckiej w te produkty. Komisja uznaje zatem, że na podstawie art. 346 ust. 1 lit. b) Traktatu środek 2 jest wyłączony z oceny zgodnie z postanowieniami Traktatu dotyczącymi pomocy państwa.

5.2. Ocena dotycząca istnienia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE

- (72) Zgodnie z art. 107 ust. 1 TFUE „wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi”.
- (73) Na podstawie tego przepisu, aby środek został uznany za pomoc państwa, musi spełniać wszystkie następujące warunki: (i) środek można przypisać państwu i jest finansowany przy użyciu zasobów państwowych; (ii) środek ma charakter selektywny; (iii) środek przynosi korzyść gospodarczą przedsiębiorstwu; oraz (iv) środek zakłóca konkurencję lub grozi jej zakłóceniem i może wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi.

5.2.1. Środek 1: gwarancje państwowe

5.2.1.1. Zasoby państwowe i możliwość przypisania środka państwu

- (74) Gwarancje państwowe zostały przyznane bezpośrednio przez państwo greckie, w związku z czym środek 1 można przypisać państwu greckiemu.

- (75) Z definicji gwarancje państwowe stwarzają ryzyko dla zasobów państwowych, gdyż każda gwarancja publiczna wiąże się z możliwą utratą zasobów przez państwo. Ponadto każda gwarancja, za którą nie uzyskuje się odpowiedniego wynagrodzenia, oznacza dla państwa bezpośrednią utratę zasobów finansowych. Opłaty w wysokości 1 % pobieranej przez państwo od HDS nie można uznać za wystarczającą, biorąc pod uwagę sytuację finansową spółki i jej potencjalną niewypłacalność. Co więcej, spółka HDS zalegała ze spłatą kilku kredytów już w 2004 r., a większość gwarancji przyznano w późniejszych latach. W związku z tym gwarancje wiązały się z wykorzystaniem zasobów państwowych zarówno w formie możliwych utraconych opłat gwarancyjnych, jak i pod względem ekspozycji budżetu publicznego w przypadku niewypłacalności HDS.
- (76) W odniesieniu do środka 1 spełnione jest zatem kryterium dotyczące zasobów państwowych i możliwości przypisania wspomnianego środka państwu. Władze greckie nie zakwestionowały również tego ustalenia.

5.2.1.2. Selektywność

- (77) W związku z tym, że gwarancje były udzielane jednemu beneficjentowi, czyli HDS, na zasadzie *ad hoc*, a nie w ramach środka ogólnej polityki gospodarczej potencjalnie dostępnego dla wszystkich greckich przedsiębiorstw i sektorów gospodarczych, środek ma charakter selektywny.

5.2.1.3. Występowanie korzyści gospodarczej

- (78) Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w celu dokonania oceny, czy dany środek państwowy stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, należy określić, czy przedsiębiorstwo będące jego beneficjentem odniosło korzyść gospodarczą, której nie uzyskałoby w normalnych warunkach rynkowych ⁽¹⁶⁾.
- (79) Korzyść gospodarcza występuje zawsze, gdy w wyniku interwencji państwa sytuacja finansowa przedsiębiorstwa ulega poprawie. Interwencja organu publicznego nie musi jednak stanowić przyznania korzyści beneficjentowi tej interwencji i jako taka nie stanowi pomocy, jeżeli realizuje się ją w normalnych warunkach rynkowych, tzn. jeżeli organ publiczny postąpił tak, jak postąpiłby ostrożny prywatny inwestor w podobnej sytuacji. W tym względzie państwo greckie było akcjonariuszem posiadającym pakiet kontrolny HDS w momencie wystąpienia faktów i pozostaje nim do tej pory. Działając w tym charakterze, państwo greckie udzieliło gwarancji spłaty jedenastu kredytów udzielonych przez pięć różnych banków w latach 2004–2011. Nie można wykluczyć, że w interesie akcjonariusza posiadającego pakiet kontrolny może być zapewnienie gwarancji spłaty kredytów udzielonych na rzecz posiadanego przez niego pakietu, o ile mniej kosztowne finansowanie może przynieść wyższe wynagrodzenie (dywidendy) lub wzrost wartości posiadanego pakietu kosztem zwiększenia ryzyka, jakie ponosi on jako gwarant. W przypadku HDS państwo nie mogło jednak oczekiwać takich zysków, biorąc pod uwagę trudną sytuację finansową HDS w tym okresie, jak wynika z danych przedstawionych w tabeli 1, a w szczególności fakt ponoszenia stałych strat od 2004 r. Wynika z tego, że uzasadnienie i potencjalne wynagrodzenie związane z gwarancjami państwowymi należy ocenić niezależnie od ewentualnych oczekiwań dotyczących zysków akcjonariusza.
- (80) W szczególności, ograniczając ryzyko ponoszone przez banki w związku z udzieleniem kredytów na rzecz HDS w latach 2004–2011, jedenaście przedmiotowych gwarancji mogło spowodować obniżenie stopy procentowej naliczanej od kredytów bazowych. Te stopy procentowe były różne, ale żadne, z wyjątkiem dwóch, nie osiągnęły poziomu 5 % w tym okresie. W związku ze słabymi wynikami HDS, nawet w ujęciu jednostkowym, żaden ostrożny prywatny inwestor nie udzieliłby finansowania na rzecz HDS w latach 2004–2011 na warunkach, jakie wiążą się z jedenastoma kredytami udzielonymi w latach 2004–2011 bez gwarancji państwowych.
- (81) W tym względzie, jeżeli chodzi o twierdzenie władz greckich, zgodnie z którym spółka HDS miałaby dostęp do finansowania rynkowego bez gwarancji państwowej, należy wprowadzić rozróżnienie między: (i) okresem od 2004 r. do 2006 r., a (ii) okresem między 2007 r. a 2011 r. Na podstawie danych finansowych HDS przedstawionych w tabeli 1 Komisja uznaje, że w latach 2004–2006 spółka HDS mogłaby uzyskać dostęp do finansowania rynkowego, z tym że na warunkach mniej korzystnych niż te wynikające z gwarancji państwowych. Znacznie gorsze dane finansowe HDS za lata 2007–2011, przedstawione w tabeli 1, wskazują z kolei na to, że w tym okresie bez gwarancji państwowych spółka nie miałaby dostępu do finansowania rynkowego na żadnych warunkach.
- (82) W latach 2004–2006 pomimo znacznych strat poniesionych w poprzednich latach i ujemnego EBT spółka HDS nadal osiągała stosunkowo stabilny roczny obrót na poziomie około 91–97 mln EUR. Ponadto kapitał własny HDS nadal był dodatni, a po raz pierwszy był ujemny dopiero w 2006 r. W związku z tym, chociaż w latach 2004–2006 widoczne były oznaki, że spółka HDS doświadcza trudności finansowych, to jednak nie były one na

⁽¹⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 czerwca 1999 r., DMT, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332, pkt 22.

tyle poważne, aby całkowicie wykluczyć dostęp spółki do finansowania w tym okresie. Jeżeli chodzi o poziom takiego finansowania, spready swapu ryzyka kredytowego i dochody z obligacji wskazane w motywach 58 i 59 potwierdzają, że niektóre przedsiębiorstwa wysokiego ryzyka finansowego miały dostęp do rynków finansowych w latach 2004–2006, tj. w badanym okresie, i na ich podstawie można określić rząd wielkości, jeżeli chodzi o warunki, na których takie przedsiębiorstwa mogły uzyskać finansowanie. Z takich danych rynkowych wynika, że w przypadku braku gwarancji państwowych spółka HDS nadal miałaby dostęp do finansowania rynkowego, przy czym opłata gwarancyjna byłaby znacznie wyższa niż 1 %.

- (83) Istnieją także istotne różnice między przedstawionymi w tabeli 2 kredytami na rzecz HDS pod względem ekspozycji na ryzyko niewypłacalności gwaranta – wartości kwot głównych zaczynają się od 10 mln EUR (kredyt 4 udzielony przez National Bank w 2004 r.), a kończą na 164 mln EUR (kredyt 3 udzielony przez Alpha Bank w 2006 r.). Takie różnice nie przełożyły się jednak na wyższe opłaty gwarancyjne. W związku z tym opłata stała na poziomie 1 % uiszczana przez HDS jako wynagrodzenie dla państwa z tytułu gwarancji nie stanowi stawki rynkowej, gdyż nie odzwierciedla większego ryzyka związanego z gwarantowanymi kredytami w przypadku braku ich spłaty.
- (84) Gwarancje udzielone w latach 2004–2006 zapewniają zatem spółce HDS korzyść gospodarczą, której nie uzyskalaby w warunkach rynkowych. Wartość korzyści odpowiada różnicy między kosztem finansowania, jakie spółka HDS uzyskalaby w warunkach rynkowych bez gwarancji państwowych, a ceną (stopa bazowa powiększona o premie) faktycznie uiszczoną z tytułu tych gwarancji państwowych i odpowiednich kredytów ⁽¹⁷⁾.
- (85) Postępowanie wyjaśniające nie wykazało jednak konkretnych aktualnych wycen dotyczących stóp procentowych w odniesieniu do kredytów na rzecz HDS bez gwarancji państwowych ani wycen rynkowych tej gwarancji. Dostępne dane rynkowe (motywy 58 i 59) dają obraz instrumentów finansowych, które różnią się od kredytów i gwarancji uzyskanych przez HDS, w szczególności pod względem okresu spłacenia i kwoty, a ponadto dane te dotyczą przedsiębiorstw, których dane finansowe nie przypominają danych odnotowanych w przypadku HDS w tabeli 1 powyżej (za lata 2004–2006) i których historia niewykonania zobowiązań nie przypomina historii niewykonania zobowiązań przez HDS przedstawionej w tabeli 3 powyżej (w latach 2004–2006). Co więcej, w przeciwieństwie do tych przedsiębiorstw charakter produkcji wojskowej HDS i działalności głównego klienta spółki, tj. greckich sił zbrojnych, mógł być postrzegany przez greckie banki jako dodatkowe komercyjne uzasadnienie udzielenia finansowania na rzecz HDS. Z powyższego wynika, że w tym przypadku dane rynkowe nie stanowią solidnego wskazania ani dokładnego poziomu odniesienia w zakresie kosztu, jaki spółka HDS poniosłaby, aby uzyskać takie same kredyty w latach 2004–2006 w warunkach rynkowych.
- (86) Aby zatem ustalić hipotetyczny koszt finansowania rynkowego w odniesieniu do sześciu kredytów udzielonych w latach 2004–2006 (tj. kredytów 2, 3, 4, 7, 8 i 9 przedstawionych w tabeli 2), Komisja uwzględniła również przesłanki określone w komunikacie w sprawie stóp referencyjnych i dyskontowych („komunikat z 2008 r.”) ⁽¹⁸⁾.
- (87) Biorąc pod uwagę sytuację finansową HDS w latach 2004–2006 na podstawie danych finansowych przedstawionych w tabeli 1 oraz fakt, że władze greckie nie były w stanie przedstawić Komisji jakiegokolwiek planu, który w sposób wiarygodny wykazałby, że w przyszłości spółkę czekają pozytywne zmiany, należy uznać, iż spółka HDS miała najniższą zdolność kredytową (rating) przewidzianą w komunikacie z 2008 r., tj. rating „Zły/Trudności finansowe (CCC i poniżej)”. Ponadto w odniesieniu do przedmiotowych kredytów nie przedstawiono zabezpieczenia, a zatem należy je zakwalifikować jako posiadające „niski poziom zabezpieczeń” w trzystopniowej skali przewidzianej w komunikacie z 2008 r. W związku z tym w przypadku każdego kredytu należy obliczyć rynkową stopę procentową jako wynik jednorocznej stopy IBOR w momencie udzielenia kredytu powiększonej o 1 000 punktów bazowych, jak określono w komunikacie z 2008 r.
- (88) Wiarygodność wyniku powyższego obliczenia w przedmiotowej sprawie potwierdza również fakt, że mieści się on w przedziałach spreadów swapu ryzyka kredytowego i dochodów z obligacji określonych w motywach 58 i 59.
- (89) Wartość korzyści związanej z gwarancjami udzielonymi przez państwo z tytułu kredytów uzyskanych przez HDS w latach 2004–2006 (określonych w motywie 87 powyżej) należy zatem obliczyć oddzielnie dla każdego kredytu, stosując następującą metodę: różnica między: (i) rynkową stopą procentową na podstawie komunikatu

⁽¹⁷⁾ W tym kontekście zob. również obwieszczenie Komisji w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy państwa w formie gwarancji, w szczególności pkt 4.2 (Dz.U. C 155 z 20.6.2008, s. 10).

⁽¹⁸⁾ Komunikat Komisji w sprawie zmiany metody ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych (Dz.U. C 14 z 19.1.2008, s. 6).

z 2008 r. obliczoną w sposób wyjaśniony w motywie 87, zastosowaną wobec kwoty głównej kredytu a (ii) faktycznym kosztem finansowania poniesionym przez HDS z uwzględnieniem stopy procentowej zastosowanej przez banki wobec kwoty głównej kredytu i opłaty gwarancyjnej w wysokości 1 % zastosowanej przez państwo (zob. tabela 2), obliczonych i naliczonych za okres, w którym różne kwoty zostały udostępnione spółce HDS.

- (90) Z drugiej strony w latach 2007–2011 sytuacja finansowa HDS znacząco się zmieniła. Z danych przedstawionych w tabeli 1 wynika, że w 2007 r. obrót HDS był o jedną trzecią mniejszy niż w latach poprzednich, straty spółki (wynik finansowy przed opodatkowaniem „EBT”) dwukrotnie przekroczyły jej obrót, ujemny kapitał własny ponad czterokrotnie przekroczył jej obrót, a straty w poprzednich latach przekroczyły obrót spółki niemal dziewięciokrotnie. Ujemny kapitał własny HDS w 2007 r. był niemal czterokrotnie wyższy niż w 2006 r., co oznacza, że negatywne zmiany nie tyle się ustabilizowały, co w dużym stopniu pogłębiły. Po 2007 r. dane finansowe uległy jedynie dalszemu pogorszeniu. Obroty HDS stopniowo spadły z 95 mln EUR w 2006 r. do 39 mln EUR w 2011 r., podczas gdy straty z ubiegłych lat skumulowały się do 1 131 mln EUR w 2011 r. w porównaniu z kwotą 443 mln EUR w 2006 r. W 2011 r. spółka HDS posiadała ujemny kapitał własny, który stanowił prawie 14-krotność jej obrotów, a straty z ubiegłych lat stanowiły prawie 29-krotność jej obrotów. Ponadto tabela 3 pokazuje, że kwoty niespłacone przez spółkę HDS osiągnęły wysokość kwot dwucyfrowych wyrażonych w mln EUR począwszy od 2007 r., stale rosnąc z 15 mln EUR w 2007 r. do 90 mln EUR w 2011 r.
- (91) W świetle tych dowodów Komisja uważa, że począwszy od 2007 r. ryzyko niewykonania przez HDS zobowiązań z tytułu niezabezpieczonych kredytów było tak wysokie, że gdyby nie udzielono gwarancji państwowych, spółka HDS nie mogłaby w żadnym wypadku uzyskać takiego kredytu na rynku. W istocie żaden kredytodawca działający w warunkach rynkowych, któremu przedstawiono by dane finansowe dotyczące HDS za lata 2007–2011 i historię niewykonanych przez spółkę zobowiązań, nie zgodziłby się przyznanie HDS jakiegokolwiek dofinansowania bez solidnej gwarancji lub zabezpieczenia, ponieważ każdy kredytodawca rynkowy spodziewałby się, że ostatecznie takie dofinansowanie zostanie utracone. Z kolei żaden gwarant działający w warunkach rynkowych nie udzieliłby kredytodawcom jakiegokolwiek gwarancji kredytowej na rzecz HDS po 2007 r. bez jednorazowej opłaty z góry wynoszącej 100 % kapitału głównego kredytu, co stanowiłoby pełne zabezpieczenie strat, z jakimi gwarant musiałby się prędkiej czy później zmierzyć w przypadku niewywiązania się przez HDS z zobowiązań z tytułu kredytów. W związku z tym element pomocy w gwarancjach państwowych udzielonych HDS w okresie 2007–2011 odpowiada jednorazowej opłacie za udzielenie gwarancji równej pełnej kwocie głównej gwarantowanych kredytów i pobranej z góry w momencie udzielenia każdej gwarancji, pomniejszonej o opłatę za udzielenie gwarancji faktycznie zapłaconą przez HDS od każdego kredytu ⁽¹⁹⁾.
- (92) Komisja uwzględniła wyjaśnienia władz greckich dotyczące kwoty faktycznie udostępnionej HDS w związku z kredytem na kwotę 30 mln EUR udzielonym przez National Bank of Greece, Alpha Bank i EFG Eurobank w 2011 r. (gwarancja nr 10 w tabeli 2 powyżej), który wynosił 7 095 858 EUR, zamiast 30 000 000 EUR pierwotnie podanych w decyzji z dnia 6 marca 2013 r.
- (93) Komisja uwzględniła również wyjaśnienia władz greckich dotyczące gwarancji państwowej kredytu w wysokości 10 mln EUR udzielonego przez Tbank w 2011 r. (gwarancja nr 11 w tabeli 2 powyżej), zgodnie z którymi pożyczka obligacyjna nigdy nie została udzielona.
- (94) Komisja odnotowuje również, że nawet jeżeli HDS udostępniono jedynie 7 095 858 EUR kredytu nr 10 i 0 EUR kredytu nr 11 z tabeli 2 powyżej, gwarancje państwowe udzielono na pełną kwotę 40 mln EUR. Tylko kwoty faktycznie wypłaconych kredytów mają jednak znaczenie dla określenia kwoty pomocy podlegającej odzyskaniu, jak wyjaśniono w motywie 135 niniejszej decyzji. Jeżeli chodzi o daty udzielenia pożyczek, przedstawiono je w tabeli 2 powyżej.
- (95) Ponadto Komisja zauważa, że niektóre gwarancje udzielone w ramach środka 1 zostały uruchomione, a zatem państwo stało się wierzycielem HDS (środek 3). W zakresie, w jakim niewykonanie zobowiązań miało miejsce po udzieleniu odpowiedniej gwarancji, nie ma to jednak znaczenia dla zakwalifikowania środka jako pomocy państwa oraz dla całkowitej kwoty korzyści gospodarczej. Wynika to z tego, że wykonanie gwarancji jest naturalną konsekwencją przyznania takiej gwarancji przez gwaranta. Innymi słowy, korzyść gospodarcza wynikająca z gwarancji państwowej wycenionej poniżej warunków rynkowych polega na różnicy między opłatą za udzielenie gwarancji naliczaną przez państwo a ewentualną opłatą, jaką musiałby zapłacić gwarant działający w warunkach rynkowych. Ewentualna korzyść wynikająca z opłaty za udzielenie gwarancji może zatem istnieć niezależnie od tego, czy gwarancja została wykorzystana, a nawet wtedy, gdy kredyt bazowy zostanie należycie spłacony i gwarancja nie zostanie wykorzystana przez kredytodawcę. W zakresie, w jakim niewykonanie zobowiązań miało już miejsce w momencie udzielenia nowych gwarancji, gwarant działający w warunkach rynkowych wziąłby jednak pod uwagę poprzednie przypadki niewykonania zobowiązań przez HDS i przynajmniej odzwierciedliłby podwyższone ryzyko w opłacie gwarancyjnej pobieranej od HDS z tytułu nowych kredytów lub nie udzieliłby żadnej gwarancji ani kredytu ⁽²⁰⁾.

⁽¹⁹⁾ Zob. sprawa C-334/99, Niemcy przeciwko Komisji, ECLI:EU:C:2003:55, pkt 138; sprawa C-288/96, Niemcy przeciwko Komisji, ECLI:EU:C:2000:537, pkt 30–31.

⁽²⁰⁾ Zob. motyw 90 niniejszej decyzji.

- (96) Ponadto Komisja uważa, że argument przedstawiony przez władze greckie, zgodnie z którym spółka HDS nie mogła zapewnić zabezpieczenia dla odpowiednich kredytów ze względów bezpieczeństwa, nie ma znaczenia dla zakwalifikowania gwarancji stanowiących środek 1 jako pomocy państwa. Ponieważ pojęcie pomocy państwa jest pojęciem obiektywnym, nie ma znaczenia, dlaczego spółka HDS nie mogła udzielić zabezpieczenia, a jedynie to, że nie mogła uzyskać kredytów opisanych w tabeli 2 na tych samych warunkach bez gwarancji. Kredyty niezabezpieczone są z kolei bardziej ryzykowne dla kredytodawcy niż te zabezpieczone, dlatego są oprocentowane według wyższej stopy procentowej, która wynagradza podjęte ryzyko. Ten obiektywny fakt odzwierciedla stopa procentowa obliczona zgodnie z komunikatem z 2008 r., która jest odwrotnie proporcjonalna do jakości zapewnionego zabezpieczenia.
- (97) W rezultacie Komisja stwierdza, że środek 1 przyniósł korzyść spółce HDS odpowiadającą kwocie obliczonej według metody opisanej w motywie 89 powyżej w odniesieniu do gwarancji kredytowych uzyskanych w latach 2004–2006 oraz w motywie 91 powyżej w odniesieniu do gwarancji kredytowych uzyskanych w latach 2007–2011.
- (98) Jeżeli chodzi o argumenty władz greckich podsumowane w motywach 33 i 34 niniejszej decyzji, Komisja uważa, że trudności finansowe spółki należy oceniać obiektywnie na podstawie wskaźników finansowych i ekonomicznych danego przedsiębiorstwa, którego dotyczy ocena. W związku z tym powody wystąpienia trudności finansowych jako takie nie powinny umniejszać powagi tych trudności finansowych, jak wynika z odpowiednich wskaźników finansowych i ekonomicznych ⁽²¹⁾.

5.2.1.4. Wpływ na konkurencję i wymianę handlową między państwami członkowskimi

- (99) Środki będące przedmiotem postępowania umożliwiły HDS sfinansowanie zarówno jej produkcji wojskowej, jak i cywilnej poniżej normalnych stóp rynkowych. Środki będące przedmiotem postępowania mogą zatem zakłócać konkurencję, ponieważ inne przedsiębiorstwa działające na tych samych rynkach musiały finansować swoją działalność na warunkach rynkowych i działać bez podobnego wsparcia ze strony państwa.
- (100) Ponadto, niezależnie od znaczenia produkcji wojskowej HDS dla podstawowych interesów Grecji w zakresie bezpieczeństwa, spółka HDS działała w sektorze, w którym produkty przeznaczone do użytku cywilnego są przedmiotem wymiany handlowej między państwami członkowskimi.
- (101) W rezultacie środek 1 mógł wpływać na konkurencję i wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi.

5.2.1.5. Wniosek dotyczący istnienia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE w odniesieniu do środka 1

- (102) W związku z tym Komisja stwierdza, że przyznane HDS przez Grecję i opisane w motywach 15–16 gwarancje zdefiniowane jako środek 1 stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE w zakresie, w jakim przyniosły korzyść działalności cywilnej HDS.

5.2.2. Środek 3: podwyższenie kapitału w 2011 r.

5.2.2.1. Zasoby państwowe i możliwość przypisania środka państwu

- (103) Komisja zauważa, że podwyższenia kapitału będące przedmiotem postępowania zostały dokonane przez państwo greckie. W związku z tym środek 3 został przyznany przy użyciu zasobów państwowych i można go przypisać państwu greckiemu.
- (104) Jeżeli chodzi o kwotę zaangażowanych zasobów państwowych, Komisja nie zgadza się z władzami greckimi, że część podwyższeń kapitału nie powinna być uwzględniana w ramach środka 3, ponieważ stanowiła kapitalizację zadłużenia wynikającego z wykonania gwarancji państwowych (środek 1). Jest tak dlatego, że kapitalizacja zadłużenia wynikającego z wykonania gwarancji nie stanowi automatycznego przekształcenia, ale aktywną decyzję podjętą przez państwo o nieegzekwowaniu tego zadłużenia.

⁽²¹⁾ Zob. niedawny wyrok Sądu w sprawie T-220/14, Saremar przeciwko Komisji, ECLI:EU:T:2017:267, pkt 175.

- (105) Takie przekształcenie wiąże się z potencjalną utratą wartości, zważywszy że państwo zmieniło swoją pozycję wierzyciela na pozycję udziałowca, rezygnując tym samym z zasobów państwowych w postaci długów, których postanowiło nie egzekwować. Ponadto w przypadku ewentualnej likwidacji spółki udziałowców z definicji ma mniejsze szanse odzyskać swój kapitał niż wierzyciel, tak więc przekształcenie zadłużenia wobec państwa w kapitał pociąga za sobą utratę potencjalnych zasobów państwowych.

5.2.2.2. Selektowność

- (106) Ponieważ środek przyznano indywidualnemu przedsiębiorstwu, a mianowicie HDS, Komisja stwierdza, że był on selektywny.

5.2.2.3. Występowanie korzyści gospodarczej

- (107) Jak wskazano powyżej, korzyść w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE oznacza każdą korzyść gospodarczą, której dane przedsiębiorstwo nie mogłoby uzyskać w normalnych warunkach rynkowych. W tym względzie Komisja nie otrzymała żadnych przekonujących dowodów od władz greckich uzasadniających ich argument, że ponieważ państwo działało jako rozsądny prywatny inwestor, podwyższenia kapitału będące przedmiotem postępowania zostały uzyskane w normalnych warunkach rynkowych, a zatem nie mogły stanowić korzyści.
- (108) Komisja zauważa, że różne podwyższenia kapitału subskrybowane w 2011 r. w okresie od maja 2011 r. do grudnia 2011 r. przez państwo greckie jako akcjonariusza nie były poparte żadną perspektywiczną analizą zwrotów z domniemanej inwestycji, którą racjonalnie działający inwestor zbadałby i uwzględnił przed podjęciem decyzji o inwestycji. Zgodnie z wyjaśnieniami Grecji podwyższenia kapitału przeprowadzono w celu zapewnienia rentowności spółki HDS, ze względu na jej decyzyjną rolę w sektorze obronności narodowej i bezpieczeństwa narodowego. W każdym razie końcowa kwota podwyższeń kapitału była ostatecznie niewystarczająca do pokrycia ujemnego kapitału HDS i w związku z tym wspomnianego podwyższenia nie można uznać za środek chroniący wartość spółki i wspierający jej restrukturyzację.
- (109) W tym względzie z informacji przekazanych przez Grecję wynika, że nie istnieją żadne dowody na przeprowadzenie przez państwo analizy ekonomicznej *ex ante* dotyczącej tego, czy przekształcenie wierzytelności wynikających z wykonania gwarancji na kapitał było korzystniejsze z ekonomicznego punktu widzenia niż utrzymanie lub egzekucja tych wierzytelności. Prywatny wierzyciel zwykle bada, które działanie jest bardziej korzystne z ekonomicznego punktu widzenia, zanim podejmie decyzję.
- (110) Aby ocenić, czy państwo przyznało korzyść spółce HDS przy dokonywaniu podwyższeń kapitału będących przedmiotem postępowania, należy ustalić, czy postępowano ono w podobny sposób jak prywatny inwestor w podobnej sytuacji. Taki prywatny inwestor nie wziąłby pod uwagę względów związanych z porządkiem publicznym. W tym względzie argument przedstawiony przez władze greckie dotyczący utrzymania spółki, która odgrywa ważną rolę z punktu widzenia podstawowych interesów bezpieczeństwa państwa nie może zatem być brany pod uwagę jako ustalenie, które prywatny inwestor wziąłby pod uwagę i jako taki nie ma znaczenia dla oceny podwyższeń kapitału będących przedmiotem postępowania.
- (111) Nawet w przypadku braku aktualnych dowodów na przeprowadzenie przez władze greckie analizy, o której mowa w motywie 108, z dostępnych danych liczbowych wynika, że przekształcenie było mniej korzystne niż *status quo* utrzymania wierzytelności. W istocie kwota zobowiązań krótko- i długoterminowych HDS zaciągniętych w 2011 r., ujęta w bilansie, wyniosła 1 008 mln EUR. Biorąc pod uwagę ujemny kapitał własny w wysokości 537 mln EUR odnotowany w tym samym roku oraz niemożność sprzedania zasobów wojskowych spółki, państwo najprawdopodobniej nie odzyskałoby żadnej części podwyższonego kapitału własnego o wartości 154,19 mln EUR w przypadku likwidacji spółki lub kontynuacji działalności bez perspektywy zwrotu. Prywatny wierzyciel utrzymałby w ten sposób wierzytelności, co do których z konieczności istniało wyższe, aczkolwiek niskie prawdopodobieństwo uzyskania dodatkowego zwrotu niż w przypadku przekształcenia w kapitał własny. Wierzytelności (nawet te niezabezpieczone) wierzycieli mają pierwszeństwo przed wierzytelnościami udziałowców.
- (112) Te same ustalenia stosuje się odpowiednio do wniesienia dodatkowego nowego kapitału w wysokości 4 mln EUR. Żaden prywatny inwestor nie zrezygnowałby z kwot subskrybowanych w przypadku braku perspektyw zwrotu *ex ante*. Wynika to z faktu, że władze greckie nie przedstawiły żadnej analizy ekonomicznej *ex ante* dotyczącej przyszłej rentowności, oraz z badania przeszłych i obecnych wyników finansowych HDS pod względem rzeczywistych lub potencjalnych zwrotów dla udziałowca przedstawionego w tabeli 1. Istotnie z wyników finansowych

HDS osiągniętych od 2004 r. wynika, że spółka nie dokonała żadnych zwrotów w dywidendach z zainwestowanego kapitału. Tymczasem do 2011 r. kapitał własny udziałowca zmienił się z nieznacznie dodatniego (41 mln EUR) na znacznie ujemny (-537 mln EUR), pochłaniając cały kapitał zainwestowany przez udziałowców i redukując go w przypadku braku wiarygodnego planu restrukturyzacji działalności gospodarczej, wszelkich potencjalnych oczekiwań dotyczących przyszłego wzrostu wartości udziału kapitałowego.

- (113) W związku z tym Komisja uważa, że rozsądny prywatny inwestor nie uczestniczyłby w podwyższeniu kapitału zakładowego HDS na tych warunkach, w szczególności bez wiarygodnego planu restrukturyzacji działalności gospodarczej, który wskazywałby perspektywę *ex ante* przywrócenia rentowności HDS i odpowiedniego zwrotu z inwestycji dla państwa jako udziałowca, a także wszelkie możliwe do przewidzenia perspektywy takiego zwrotu na podstawie danych liczbowych przedstawionych przez Grecję. Komisja stwierdza zatem, że udział państwa w podwyższeniach kapitału w 2011 r. zapewnił beneficjentowi korzyść odpowiadającą pełnej kwocie podwyższeń kapitału. Transze środka oraz terminy ich przyznania przedstawiono w tabeli 4.

5.2.2.4. Wpływ na konkurencję i wymianę handlową między państwami członkowskimi

- (114) Komisja uważa, że z powodów przedstawionych w motywach 99 i 100 środek 3 mógł wpływać na konkurencję i wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi.

5.2.2.5. Wniosek dotyczący istnienia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE w odniesieniu do środka 3

- (115) W związku z tym Komisja stwierdza, że podwyższenia kapitału zdefiniowane jako środek 3, przyznane HDS przez Grecję i opisane w motywach 42–47, stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE w zakresie, w jakim przyniosły korzyść działalności cywilnej HDS.

5.2.3. Wniosek dotyczący istnienia pomocy państwa

- (116) W związku z tym i w zakresie, w jakim środki 1 i 3 przyniosły korzyść produkcji cywilnej HDS, Komisja uważa, że stanowią one pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

5.3. Pomoc niezgodna z prawem

- (117) Środki 1 i 3 stanowią pomoc państwa oraz zostały przyznane z naruszeniem obowiązku zgłoszenia i klauzuli zawieszającej ustanowionej w art. 108 ust. 3 TFUE. Środki te stanowią zatem pomoc państwa niezgodną z prawem.

5.4. Zgodność pomocy

- (118) Zakaz przyznawania pomocy państwa zawarty w art. 107 ust. 1 TFUE nie jest ani bezwzględny, ani bezwarunkowy. W szczególności art. 107 ust. 2 i 3 TFUE stanowią podstawy prawne pozwalające na uznanie niektórych środków pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym.
- (119) Zgodnie z orzecnictwem Trybunału Sprawiedliwości państwo członkowskie decyduje o przedstawieniu możliwych powodów zgodności i wykazaniu, że spełniono przesłanki do uznania takiej zgodności⁽²²⁾.
- (120) Władze greckie nie przedstawiły żadnych możliwych powodów zgodności. Władze greckie utrzymywały, że środki 1 i 3 służyły wyłącznie wspieraniu produkcji wojskowej istotnej dla interesów bezpieczeństwa Grecji oraz – w odniesieniu do środka 3 – że w każdym razie nie stanowi on pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, ponieważ nie przyznaje HDS żadnej korzyści, ale był realizowany zgodnie z zachowaniem prywatnego inwestora.

⁽²²⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 28 kwietnia 1993 r., Włochy/Komisja, C-364/90, ECLI:EU:C:1993:157, pkt 20.

- (121) Uwzględniając jednak, że środki stanowią pomoc państwa, Komisja uznała za właściwe ocenienie ich pod względem zgodności na mocy art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE, zgodnie z którym „pomoc przeznaczona na ułatwienie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem” może zostać uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym.
- (122) Aby pomoc uznano za zgodną z rynkiem wewnętrznym na mocy tego artykułu, musi ona spełniać jasno określony cel leżący we wspólnym interesie, być konieczna i proporcjonalna do tego celu, wywoływać efekt zachęty, nie może wpływać na konkurencję i handel wewnątrzunijny w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem oraz musi być zgodna z zasadami przejrzystości.
- (123) Komisja zauważa jednak, że nie może określić celu leżącego we wspólnym interesie, który może przeświecać udzielonej pomocy, o czym, jak stwierdzono powyżej, również nie wspomniały władze greckie. Nawet gdyby spółkę HDS uznano za przedsiębiorstwo znajdujące się w trudnej sytuacji, w którym to przypadku zgodność pomocy z zasadami rynku wewnętrznego musiałaby zostać oceniona na podstawie wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji z 2004 r., Komisja zauważa, że warunki zgodności bazujące na tych wytycznych wyraźnie nie zostały spełnione w odniesieniu do środka 1 (gwarancje państwowe) i środka 3 (podwyższenia kapitału).
- (124) Pomoc nie wygasła po 6 miesiącach i władze greckie nie zgłosiły, ani nie sporządziły planu restrukturyzacji mającego na celu przywrócenie rentowności przedsiębiorstwa, chociaż nie wprowadzono żadnych środków wyrównawczych, aby zmniejszyć zakłócenia konkurencji wywołane przez pomoc. Nie ma dowodów na to, że pomoc była ograniczona do niezbędnego minimum, w szczególności przez znaczny wkład własny beneficjenta pomocy. Władze nie przedłożyły również żadnego planu likwidacji.
- (125) Komisja nie znalazła innych możliwych powodów w odniesieniu do zgodności środków 1 i 3.
- (126) W świetle powyższego Komisja stwierdza, że pomoc państwa przyznana HDS w ramach środków 1 i 3 jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym.

5.5. Kwota pomocy do odzyskania

- (127) Zgodnie z Traktatem i utrwalonym orzecznictwem Komisja jest uprawniona do podjęcia decyzji o tym, że zainteresowane państwo członkowskie musi wycofać pomoc lub zmienić jej formę w przypadku stwierdzenia niezgodności pomocy państwa z rynkiem wewnętrznym⁽²³⁾. Z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika również, że nałożenie na państwo członkowskie obowiązku wycofania pomocy uznanej przez Komisję za niezgodną z rynkiem wewnętrznym służy przywróceniu stanu pierwotnego⁽²⁴⁾.
- (128) W tym kontekście Trybunał ustalił, że cel ten zostaje osiągnięty z chwilą, gdy beneficjent dokona zwrotu kwoty przyznanej jako pomoc niezgodna z rynkiem wewnętrznym, tracąc tym samym korzyść, jaką odnosił względem swoich konkurentów na rynku, a sytuacja sprzed udzielenia pomocy została przywrócona⁽²⁵⁾.
- (129) Zgodnie z przedmiotowym orzecznictwem w art. 16 ust. 1 rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589⁽²⁶⁾ określono, co następuje: „W przypadku gdy podjęte zostały decyzje negatywne w sprawach pomocy niezgodnej z prawem, Komisja podejmuje decyzję, że zainteresowane państwo członkowskie podejmie wszelkie konieczne środki w celu windykacji pomocy od beneficjenta [...]”.
- (130) W związku z tym, biorąc pod uwagę, że środki 1 i 3 wdrożono z naruszeniem art. 108 TFUE i że należy je uznać za pomoc niezgodną z prawem i z rynkiem wewnętrznym, kwotę nienależnej korzyści wypłaconej na podstawie tych środków należy odzyskać w celu przywrócenia sytuacji, która istniała na rynku przed przyznaniem tych środków. Odzyskanie pomocy powinno zatem dotyczyć okresu, w którym korzyść została

⁽²³⁾ Zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 lipca 1973 r., Komisja/Niemcy, C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, pkt 13.

⁽²⁴⁾ Zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 14 września 1994 r., Hiszpania/Komisja, sprawy połączone C-278/92, C-279/92 i C-280/92, ECLI:EU:C:1994:325, pkt 75.

⁽²⁵⁾ Zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 czerwca 1999 r., Belgia/Komisja, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, pkt 64 i 65.

⁽²⁶⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 248 z 24.9.2015, s. 9).

przynana beneficjentowi, tj. okresu od dnia przekazania pomocy do dyspozycji beneficjenta do dnia jej faktycznego odzyskania. Kwoty podlegające odzyskaniu obejmują odsetki należne do dnia faktycznego zwrotu pomocy. Zgodnie z odpowiednim orzecznictwem odsetki od zwracanej pomocy naliczane są od dnia faktycznego udostępnienia beneficjentowi pomocy ⁽²⁷⁾.

- (131) Komisja stwierdziła jednak, że część produkcji HDS, która dotyczyła materiałów wojskowych, można uznać za wchodzącą w zakres stosowania art. 346 ust. 1 lit. b) TFUE. W zakresie, w jakim korzystały one z tej części produkcji, środki 1 i 3 są wyłączone z oceny na podstawie postanowień Traktatu dotyczących pomocy państwa. Konieczne jest zatem rozdzielenie środków publicznych między obie strony produkcji, mianowicie wojskową i cywilną, aby móc ustalić kwotę pomocy niezgodnej z rynkiem wewnętrznym, którą należy odzyskać od strony cywilnej.
- (132) W celu ustalenia, w jakim stopniu pomoc państwa określona w ramach środków 1 i 3 przynosi korzyść produkcji cywilnej w przypadku braku oddzielnych rachunków, Komisja zgodnie z odpowiednią praktyką w danym przypadku ⁽²⁸⁾ będzie opierać się na wskaźniku zastępczym i rozważy podział między sprzedaż produktów wojskowych i cywilnych HDS oraz odpowiednio przydzieli korzyść wynikającą ze środków 1 i 3.
- (133) Komisja uważa, że należy wykorzystać udział procentowy sprzedaży produktów wojskowych i cywilnych w latach 2004–2011 zgodnie z informacjami udzielonymi przez władze greckie (zob. motyw 24 powyżej), ponieważ obejmuje on okres, w którym przyznano środki. W tym okresie produkcja wojskowa stanowiła 94,34 % sprzedaży, zaś produkcja cywilna stanowiła 5,66 %.
- (134) Jeżeli chodzi o środek 1, oznacza to, że pomoc państwa przyznana w związku z działalnością cywilną, którą należy zwrócić jako pomoc niezgodną z rynkiem wewnętrznym, odpowiada 5,66 % kwoty obliczonej na podstawie metody określania korzyści gospodarczej opisanej w motywie 89 w odniesieniu do gwarancji kredytowych uzyskanych w latach 2004–2006 oraz w motywie 91 w odniesieniu do gwarancji kredytowych uzyskanych w latach 2007–2011. Korzyść ta przejawiała się w postaci niższych opłat gwarancyjnych. W związku z tym Komisja uważa, że pomoc została przekazana do dyspozycji beneficjenta w momencie, gdy pierwotna spółka HDS wymagała uiszczenia opłat gwarancyjnych (tj. przed podziałem na cywilną HDS i wojskową HDS).
- (135) Jeżeli chodzi o niewykorzystane części gwarantowanych kredytów z 2011 r. ⁽²⁹⁾, Komisja zauważa, co następuje w odniesieniu do kwoty kapitału głównego kredytu, którą należy stosować zgodnie z metodą opisaną w motywie 91 ⁽³⁰⁾. Jako że państwo greckie zobowiązało się udzielić gwarancji na pełną kwotę 40 mln EUR, należy uznać, że gwarancja została udzielona na kwotę 40 mln EUR. W istocie, w momencie podjęcia tego zobowiązania przez państwo greckie spółce HDS przyznano prawo do otrzymywania pomocy na podstawie kwoty 40 mln EUR, która miała zostać pożyczona. Ponieważ spółka HDS nie wykorzystwała jednak pełnej kwoty 40 mln EUR jako kredytów, pomoc należy uznać za wypłaconą jedynie w odniesieniu do kwoty faktycznie pożyczonej w ramach gwarantowanych kredytów, tj. 7 095 858 EUR w przypadku kredytu nr 10 i 0 w przypadku kredytu nr 11. Dlatego też, chociaż pełna kwota przyznanej pomocy (nawet jeżeli nie została wypłacona) musi zostać wycofana w odniesieniu do przyszłości ⁽³¹⁾, jako kapitał główny kredytu do obliczenia kwoty podlegającej odzyskaniu na podstawie metody opisanej w motywie 91 ⁽³²⁾ należy wykorzystać tylko kwotę faktycznie wypłaconą do tej pory na podstawie tych gwarantowanych kredytów.
- (136) W przypadku środka 3 odpowiednia pomoc państwa podlegająca odzyskaniu wynosi 8 953 593,86 EUR ⁽³³⁾.
- (137) Jeżeli chodzi o odsetki od zwracanej pomocy, Komisja uważa, że należy je obliczyć na podstawie dat faktycznego udostępnienia lub zrealizowania pomocy w odniesieniu do każdego środka (gwarancji lub podwyższenia kapitału).
- (138) Ponadto w podobnym przypadku ⁽³⁴⁾ Komisja uznała, że odzyskanie pomocy niezgodnej z rynkiem wewnętrznym powinno zostać zapewnione wyłącznie przez cywilną część przedsiębiorstwa, któremu udzielono pomocy, w celu zapewnienia, aby proces odzyskiwania pomocy nie był finansowany ze środków, które w przeciwnym razie przyniosłyby korzyści działalności wojskowej ⁽³⁵⁾.

⁽²⁷⁾ Wyrok Sądu z dnia 30 stycznia 2002 r., Keller i Keller Meccanica/Komisja, T-35/99, ECLI:EU:T:2002:19, pkt 106–109.

⁽²⁸⁾ Zob. motywy 55–60 decyzji Komisji z dnia 24 marca 2009 r. w sprawie pomocy państwa C 47/2005 (ex NN 86/2005) udzielonej przez Grecję na rzecz Hellenic Vehicle Industry S.A. (ELVO) (Dz.U. L 118 z 12.5.2010, s. 81).

⁽²⁹⁾ Dostosowane oczywiście w taki sposób, aby odzwierciedlić niewojskową część działalności, jak wyjaśniono w motywie 134.

⁽³⁰⁾ Różnica między pełną kwotą, na jaką udzielono gwarancji, tj. 40 mln EUR, a rzeczywistą kwotą kredytu, tj. 7 095 858 EUR. Zob. motywy 92–94 powyżej.

⁽³¹⁾ Tj. prawo do dwóch gwarancji państwowych o wartości 40 mln EUR.

⁽³²⁾ Tj. kwota w wysokości 7 095 858 EUR.

⁽³³⁾ 1 58 190 704,21 EUR × 0,0566.

⁽³⁴⁾ Zob. decyzja w sprawie ELVO, przypis 29 powyżej.

⁽³⁵⁾ Zob. decyzja Komisji w sprawie ELVO, ibid.

- (139) W przedmiotowej sprawie Komisja odnotowuje podział spółki HDS na dwa przedsiębiorstwa następcze: wojskową HDS i cywilną HDS. W związku z alokacją aktywów i mocy produkcyjnych (zob. motywy 54–55) cywilna HDS jest następcą produkcji cywilnej w ramach HDS. Wynika to w szczególności z faktu, że wszystkie aktywa związane z produkcją cywilną pierwotnej spółki HDS zostały przeniesione w całości na cywilną HDS, w tym wszystkie grunty i zakłady produkcyjne, maszyny, sprzęt, środki transportu, produkty gotowe i nieukończone, surowce oraz rozszczenie klientów produktów cywilnych pierwotnej spółki HDS. Ponadto wydaje się, że zobowiązania zostały rozdzielone zgodnie z alokacją aktywów między wojskową HDS a cywilną HDS. W związku z tym z przychodów i aktywów cywilnej HDS należy odzyskać pomoc niezgodną z rynkiem wewnętrznym wynikającą ze środków 1 i 3 oraz należy wycofać wszelką pomoc wynikającą ze środka 1, która mogłaby urzeczywistnić się w przyszłości.
- (140) Ponadto Komisja przypomina, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem fakt, iż przedsiębiorstwo może mieć trudności lub może mu grozić upadłość, nie wpływa na obowiązek odzyskania pomocy niezgodnej z rynkiem wewnętrznym⁽³⁶⁾. W takich okolicznościach przywrócenie sytuacji na rynku sprzed przyznania pomocy i tym samym wyeliminowanie zakłócenia konkurencji można zasadniczo osiągnąć poprzez rejestrację zobowiązania związanego ze spłatą pomocy w harmonogramie zobowiązań⁽³⁷⁾. Jeżeli władze państwowe nie są w stanie odzyskać pełnej kwoty pomocy, wpisanie wierzytelności na listę uznaje się za wypełnienie obowiązku odzyskania pomocy tylko wówczas, gdy w wyniku postępowania upadłościowego następuje likwidacja danego przedsiębiorstwa, tj. ostateczne zaprzestanie jego działalności⁽³⁸⁾.

6. WNIOSEK

- (141) Na podstawie art. 346 ust. 1 lit. b) Traktatu środek 2 jest wyłączony z zakresu stosowania postanowień Traktatu dotyczących pomocy państwa. Na podstawie art. 346 ust. 1 lit. b) także części środków 1 i 3 przeznaczone na produkcję wojskową HDS są wyłączone z zakresu stosowania postanowień Traktatu dotyczących pomocy państwa.
- (142) Środki 1 i 3 w zakresie, w jakim przyniosły korzyść produkcji cywilnej HDS, stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. Grecja wdrożyła tę pomoc państwa niezgodnie z prawem i z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE i pomoc ta jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym. Kwoty przeznaczone na produkcję cywilną HDS muszą zostać odzyskane,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Dotacja publiczna przyznana przez Grecję spółce Hellenic Defence Systems S.A. w 2003 r. na realizację planu inwestycyjnego zakładającego modernizację zakładu przemysłowego w Ejo jest wyłączona z zakresu stosowania postanowień Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej dotyczących pomocy państwa na podstawie art. 346 ust. 1 lit. b) tego Traktatu.

Środki przyznane spółce Hellenic Defence Systems S.A. w zakresie, w jakim dotyczą produkcji wojskowej, w postaci (i) gwarancji państwowych w latach 2004–2011; oraz (ii) udziału państwa w podwyższeniach kapitału w 2011 r., są wyłączone z zakresu stosowania postanowień Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej dotyczących pomocy państwa na podstawie art. 346 ust. 1 lit. b) tego Traktatu.

Artykuł 2

Pomoc państwa na rzecz spółki Hellenic Defence Systems S.A. w zakresie, w jakim środek dotyczy produkcji cywilnej, w postaci (i) gwarancji państwowych w latach 2004–2011; oraz (ii) udziału państwa w podwyższeniach kapitału w 2011 r., została przyznana przez Grecję w sposób niezgodny z prawem i z naruszeniem art. 108 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym.

⁽³⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 14 września 1994 r., Hiszpania/Komisja („Merco”), C-42/93, ECLI:EU:C:1994:326, pkt 33. Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 listopada 2011 r., Komisja/Włochy, C-496/09, ECLI:EU:C:2011:740, pkt 72.

⁽³⁷⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 kwietnia 2004 r., Niemcy/Komisja („SMI”), C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, pkt 85.

⁽³⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 11 grudnia 2012 r., Komisja/Hiszpania („Magesfa”) C-610/10, ECLI:EU:C:2012:781, pkt 104 oraz cytowane orzecznictwo.

Artykuł 3

1. Grecja odzyskuje od następcy beneficjenta, tj. od spółki Hellenic Civilian Production Systems Industrial Commercial Ltd, pomoc niezgodną z rynkiem wewnętrznym, o której mowa w art. 2.
2. Do kwot podlegających zwrotowi dolicza się odsetki za cały okres począwszy od dnia, w którym pomoc została przekazana do dyspozycji beneficjenta, do dnia jej faktycznego odzyskania.
3. Odsetki nalicza się narastająco zgodnie z przepisami rozdziału V rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004 ⁽³⁹⁾ i rozporządzenia Komisji (WE) nr 271/2008 ⁽⁴⁰⁾ zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 794/2004.
4. Grecja anuluje wszelkie dotychczas niezrealizowane wypłaty pomocy, o której mowa w art. 2, ze skutkiem od daty przyjęcia niniejszej decyzji.

Artykuł 4

1. Odzyskanie pomocy, o której mowa w art. 2, odbywa się w sposób bezzwłoczny i skuteczny.
2. Grecja zapewnia wykonanie niniejszej decyzji w terminie czterech miesięcy od daty jej notyfikacji.

Artykuł 5

1. W terminie dwóch miesięcy od daty notyfikacji niniejszej decyzji Grecja przekazuje Komisji następujące informacje:
 - a) łączną kwotę (kwota główna i odsetki od zwracanej pomocy) do odzyskania od beneficjenta;
 - b) szczegółowy opis środków już podjętych oraz środków planowanych w celu wykonania niniejszej decyzji;
 - c) dokumenty potwierdzające, że beneficjentowi nakazano zwrot pomocy.
2. Do momentu całkowitego odzyskania pomocy, o której mowa w art. 2, Grecja na bieżąco informuje Komisję o kolejnych środkach podejmowanych na szczeblu krajowym w celu wykonania niniejszej decyzji. Na wniosek Komisji Grecja bezzwłocznie przedstawia informacje o środkach już podjętych oraz środkach planowanych w celu wykonania niniejszej decyzji. Grecja dostarcza również szczegółowe informacje o kwocie pomocy oraz odsetkach już odzyskanych od beneficjenta.

Artykuł 6

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Greckiej.

Sporządzono w Brukseli dnia 20 listopada 2017 r.

W imieniu Komisji
Margrethe VESTAGER
Członek Komisji

⁽³⁹⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 140 z 30.4.2004, s. 1).

⁽⁴⁰⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 271/2008 z dnia 30 stycznia 2008 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 794/2004 w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.U. L 82 z 25.3.2008, s. 1).